

A 1875/hållbart

Framlagt av Mittengruppen
Behandlas i Utskottet för ett hållbart Norden

**Medlemsförslag
om nordisk aktion för de arktiska havsområdena****Förslag**

Mittengruppen föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att etablera en gemensam havsvårdsplan för de arktiska havsområdena, inklusive avrinningsområdena, som ett övergripande supplement till de bilaterala vattenvårdsavtal som finns de nordiska länderna emellan och som ett supplement till Arktiska rådets havsvårdsarbete

Bakgrund

Norden påverkas häftigt av de snabba förändringarna i de arktiska marina områdena och bör därför vara katalysator för mer och snabbare åtgärder för en hållbar förvaltning av Arktis tillsammans med alla länder som berörs globalt. En tidtabell för förbud på användningen av tungolja, etableringen och bevakningen av ett nytt internationellt fiskeavtal för de nya fiskevattnen i centrala Norra ishavet och gemensamma åtgärder för att motverka mikroplaster och föroreningar i avloppsvatten från regionens vattendrag är exempel på sådana åtgärder.

De nordiska länderna har bilaterala avtal för hållbart fiske i vattendragen i Arktis, exempelvis för Tana älv mellan Finland och Norge, Sverige och Norge. Dessutom ingår de nordiska länderna i Arktiska rådet som utför utförlig kartläggning av de arktiska vattnen, människans inverkan på havsområdet genom både mineral- och oljeutvinning, fiske och sjöfart. Arktiska rådet analyserar och delar information på bredd om den snabba utvecklingen av klimatförändringen i Arktis, såsom ändrade havsisområden, ändrat artbestånd och försurat havsvatten. Även om de nordiska ländernas bilaterala avtal och medlemskap i Arktiska rådet bidrar till samarbete och informationsutbyte, så kan Norden tillsammans göra ett ännu djupare samarbete i området.

Alla de nordiska länderna har globalt sett ambitiösa klimatmål och en del av de nordiska länderna och självstyrande områdena har i tillägg utförliga havsvårdsplaner för Östersjön med förankring i HELCOM och EU:s Östersjöstrategi som förbinder avtalsparterna till mer konkreta aktioner. Nu vore tid för att satsa på mer bindande gemensamma aktioner i Arktis och en tydligare gemensam strategi för att främja gemensamma intressen inför etableringen av EU:s arktiska strategi.

Trots att Arktiska rådet har bred kompetens och utför ett brett gemensamt kartläggningsarbete, så skiljer sig utvecklings- och ambitionsnivån mellan de nordiska länderna jämte Ryssland och Nordamerika. Norden kan hitta tydligare gemensamma riktlinjer för innovativ sjöfart, hållbar turism, hållbar blå ekonomi samt omfattande avfallshantering. Tillsammans har Norden bättre förutsättningar för att skapa gemensamma spelregler och skyddsåtgärder inför ändringar i fiskebestånd och tillgängliga fiskevatten samt gemensamma forum för ett hållbart samspel med lokal- och ursprungsbefolkning i de arktiska havsområdena. En gemensam havsvårdsplan, inklusive avrinningsområden, vore önskvärt att utveckla främst för att den negativa utvecklingen i de arktiska områdena sker så pass snabbt. En dylik process vore nödvändig för att minska på skadlig mänsklig verksamhet i området, reglera preventivt och planera för att undvika konflikter¹, men samtidigt ta vara på möjligheterna i de arktiska områdena. Norden behöver också forma en tydligare bild av den gemensamma viljan inför EU:s uppdatering av sin strategi för Arktis, med början år 2021. Även både Sverige och Finland uppdaterar sina respektive nationella arktiska strategier år 2020 och år 2021.

Sett ur ett hållbarhetsperspektiv så har forskare konkluderat att den bästa förvaltningsmetoden vore en *adaptive governance* med grund i ekosystemsförvaltning², men detta förutsätter delvis delade målsättningar och uppfattningar och dels en koherent lagstiftning i de arktiska, transnationella områdena. Processer som gemensam marin spatial planering kunde stöda en gradvis utveckling i riktning mot denna form av ekosystemsförvaltning i alla de arktiska länderna. Trots att studier³ inom Arktiska rådet kunnat konstatera att förvaltningen för arktisk resiliens skiljer sig kraftigt mellan de arktiska länderna, så kunde tilliten mellan de nordiska länderna ändå bereda bättre förutsättningar för att samarbeta inom marin spatial planering. Samarbetet kunde ha goda förutsättningar eftersom EU fört samman speciellt Danmark, Sverige och Finland kring marin spatial planering i Östersjön tidigare. Med tanke på rapporter om den snabba och negativa klimat- och miljöbetingade förändringsbilden i Arktis, samt rapporter om den otillräckliga förvaltningsmässiga beredskapen för

---

¹ Eskeland Schütz, Sigrid. 2018. "Marine Spatial Planning – Prospects for the Arctic". *Arctic Review on Law and Politics*, Vol. 9, 2018, ss. 60–61.

² Platjouw, Froukje Maria. 2019. "Dimensions of transboundary legal coherence needed to foster ecosystem-based governance in the Arctic". *Marine Policy* 110 (2019) 103666. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308597X19303185?via%3Dihub> 29.3.2021. (ss. 6-10)

³ Platjouw, Froukje Maria, 2019. "Dimensions of transboundary legal coherence needed to foster ecosystem-based governance in the Arctic". *Marine Policy* 110 (2019) 103666. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308597X19303185?via%3Dihub> 29.3.2021. (ss. 9-10)

den förändringen, så torde samarbeten i Arktis mellan de nordiska länderna vara väl grundade och engagera parterna.

Därför föreslår Mittengruppen att Nordiska rådet väcker de nordiska ländernas intresse för att tillsammans planera för den hållbara förvaltningen av de arktiska marina områdena med gemensamma övergripande aktioner. Denna plan skulle också omfatta en färdplan för hur Norden tillsammans säkerställer mer hållbara aktioner i Arktiska rådet och genom Europeiska Unionens arktiska strategi.

Digitalt den 12 april 2021

Anders Eriksson (ÅF)
Anna Kolbrun Arnadóttir (Mifl)
Bertel Haarder (V)
Edmund Joensen (sb)
Erling Bonnesen (V)
Heli Järvinen (gröna)
Inga Sæland (flf)
Jaspur Langgaard (sb)
Joakim Strand (sv)
Jouni Ovaska (cent)
Ketil Kjenseth (V)

Kjell-Arne Ottosson (KD)
Linda Modig (C)
Magnus Ek (C)
Mikko Kinnunen (cent)
Mikko Kärnä (cent)
Ole André Myhrvold (Sp)
Rebecka Le Moine (gröna)
Silja Dögg Gunnarsdóttir (Frfl)
Simon Holmström (HI)
Torhild Bransdal (KrF)